

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A zálogjogosulti bekapcsolódással indult végrehajtás megszűnése és az
alapüggyel való kapcsolata**

Szerző: dr. Óri Zsófia

Szombathely, 2017. január 25.

I. Bevezetés

A zálogjogosult bekapcsolódása iránt indított eljárásokat a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) részletesen szabályozza (114/A. § (1)-(12) bekezdés). A kiforrott szabályozás miatt a zálogjogosulti bekapcsolódás iránti kérelem tárgyában indult ügyek az egyszerűbb megítélésű ügyek körébe tartoznak. A bíróságok és a végrehajtók gyakorlatában azonban problémák merülnek fel a bekapcsolódással indult ügyek megszűnése, illetve az alapüggyel fennálló kapcsolatuk terén. Tanulmányom célja ezen kérdések felvetése, az általános szabályokból levezethető megoldások felvázolása és az esetleges jövőbeni módosításra vonatkozó javaslatok megtétele.

II. A zálogjogosulti bekapcsolódás iránti eljárások specialitása

A kielégítési jog megnyíltát - szemben a végrehajtás általános feltételeivel - a bíróság az alapján állapítja meg, hogy a zálogtárgyat végrehajtási eljárás során lefoglalták.¹ A zálogjogosult tehát bekapcsolódhat a harmadik személy által indított végrehajtási eljárásba akkor is, ha követelésének kielégítési joga az anyagi jogszabályok szerint még nem nyílt meg. Az alapügyben lefoglalt vagyontárgy foglalásának ténye önmagában lejárttá teszi a zálogjogosult követelését, azaz kielégítési joga a törvény erejénél fogva megnyílik.²

A zálogjogosult bekapcsolódása járulékos jellegű. Ebből következik, hogy ha megszűnik az a végrehajtás, amelybe a zálogjogosult bekapcsolódott, a zálogjogosult sem érvényesítheti igényét, mert megszűnik a foglalás hatálya. Ezáltal a kielégítési jog megnyílt is hatálytalanná válik.³

III. A zálogjogosulti bekapcsolódással indult ügyek megszűnése

1. A jogi szabályozás változása

A bekapcsolódással indult ügyek speciális jellegére tekintettel a megszűnésükre - ahogy azok megindulására - sem alkalmazhatóak az általános szabályok. Ennek ellenére a Vht. egészen 2008-ig nem tartalmazott speciális rendelkezést arra vonatkozóan, hogy mikor és hogyan fejeződik be a zálogjogosulti bekapcsolódással indult végrehajtási ügy. A 2008. évi XXXIX. törvény 2008. augusztus

¹ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról. 114/A. § (2)

² dr. Pestovits Ilona: Bírósági végrehajtás, Jogi szakvizsga kézikönyvek, Budapest, Novissima Kiadó, 2010. harmadik kiadás, 151. oldal

³ dr. Pestovits Ilona: Bírósági végrehajtás, Jogi szakvizsga kézikönyvek, Budapest, Novissima Kiadó, 2010. harmadik kiadás, 154. oldal

1. napjától iktatta be a Vht.-ba a 114/A. § (12) bekezdését, amely a bekapcsolódással indult végrehajtási eljárás megszűnéséről röviden akként rendelkezik, hogy a bekapcsolódással indult végrehajtási eljárás - ha a zálogjogosultnak a bekapcsolódással érintett költségei megtérültek - a végrehajtás (bekapcsolódással érintett több végrehajtás esetén valamennyi végrehajtás) befejeződésével megszűnik.⁴ A Vht. ezzel azonban nem rendezi egyértelműen az alapügy és a bekapcsolódással indult végrehajtási ügy kapcsolatát és utóbbi megszűnése esetén a költségviselésre vonatkozóan sem tartalmaz speciális rendelkezést.

2. A bekapcsolódással indult végrehajtás költségeinek viselése

A Vht. a bekapcsolódással indult ügy megszűnésének feltételeként mondja ki, hogy a zálogjogosultnak a bekapcsolódással érintett költségeit meg kell téríteni. Nem találunk speciális rendelkezést azonban arra, hogy a felmerült költségeket ki és hogyan köteles megtéríteni, továbbá eltérő a gyakorlat a végrehajtók között, hogy az alapügy megszűnhet-e addig, amíg a zálogjogosult költségei meg nem térültek. Emellett érdemes utalni arra is, hogy a bekapcsolódással indult ügyekben nemcsak a zálogjogosultnak, hanem a végrehajtnak is merül fel költsége, amelyek viselésére vonatkozóan szintén nincs speciális jogi szabályozás.

A végrehajtók gyakorlatában egyre többször találkozunk olyan esettel, amikor a zálogjogosult bekapcsolódásának jogerős engedélyezését követően az adós az alapügyben fennálló tartozását teljes egészében megtérítette, a végrehajtó a végrehajtási költségek megfizetését követően az alapügyet befejezte, a bekapcsolódással indult ügyben pedig kiállította a díjjegyzéket. Arra vonatkozóan, hogy ki viselje a költségeket, több megoldás is előfordul. Az egyik, hogy a díjjegyzék kiállításával egyidejűleg a végrehajtó megállapítja a bekapcsolódással indult végrehajtás Vht. 52. § d) pontja alapján történő szünetelését és az alapügy végrehajtást kérőjét kötelezi a költségek viselésére. A másik megoldás a zálogjogosultat kötelezi a végrehajtási költség megfizetésére, a harmadik pedig az adós kötelezése.

A zálogjogosulti bekapcsolódással indult végrehajtási ügy járulékos jellegére tekintettel a bekapcsolódásra nem a zálogjoggal biztosított követelés végrehajthatósága okán, hanem a zálogtárgy végrehajtási értékesítésének veszélye miatt kerül sor. Ha ez a veszély elhárul (a

⁴ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról. 114/A. § (12)

zálogtárgyat nem értékesítik), nincs alkotmányos alap a végrehajtási kényszer további alkalmazására, a bekapcsolódással indult végrehajtás sem folytatható,⁵ az az alapügy befejeződésével megszűnik. A Vht. 114/A. § (12) bekezdése értelmében azonban csak akkor lehet befejezni az ügyet, ha a zálogjogosult költségei megtérültek. Álláspontom szerint a végrehajtó ezekben az esetekben helytelenül jár el, ha megállapítja a Vht. 52. § d) pontja szerinti szünetelést. Annak csak abban az esetben van helye, ha az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya, illetőleg a lefoglalt vagyontárgy értékesítése sikertelen volt.⁶ A zálogjogosulti bekapcsolódással indult végrehajtási ügyben azonban nincs lehetőség a vagyontárgy értékesítésére, így a szünetelés ezen formája ezekben az ügyekben nem is értelmezhető.

A bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 35/2015 (XI.10.) IM rendelet (továbbiakban: Dszr.) 22. §-a alapján, ha a Vht. 52. § d) pontja alapján szünetelő végrehajtási eljárás során a végrehajtót megillető munkadíj összege nem térült meg, a munkadíj fennmaradt részét a végrehajtást kérőnek az eljárás befejezésekor készített díjjegyzék alapján kell megfizetnie a végrehajtó részére.

Tekintettel arra, hogy a Vht. 52. § d) pontja szerinti szünetelés megállapításának nincs helye, nem alkalmazható a Dszr. 22. §-a sem, miszerint a munkadíj fennmaradt részét a végrehajtást kérőnek az eljárás befejezésekor készített díjjegyzék alapján kell megfizetnie a végrehajtó részére. Bár a Vht. valóban nem tartalmaz speciális rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a zálogjogosulti bekapcsolódással indult végrehajtási ügy befejezésekor ki viseli a végrehajtás költségeit, álláspontom szerint a Vht. rendelkezéseiből levezethető. A Vht. 114/A. § (10) bekezdése szerint a zálogjogosultra a végrehajtási eljárás illetékének és egyéb költségeinek előlegezése és viselése, valamint a jogosultat a végrehajtási eljárás során megillető jogok és kötelezettségek tekintetében a végrehajtást kérőre irányadó szabályokat kell alkalmazni.⁷

A Vht. 114/A. § (10) bekezdésének alkalmazása során abból az általános szabályból kell kiindulni, miszerint a végrehajtás során felmerülő költséget - ha a törvény másképpen nem rendelkezik - a végrehajtást kérő előlegezi, és az adós viseli.⁸ A zálogjogosult ezekben az ügyekben az általános szabálynak megfelelően a költségeket megelőlegezte (így leróta a bekapcsolódás illetékét,

⁵ Nikolett - Osztovits András - Pomeisl András - Villám Krisztián: A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015. 496. oldal

⁶ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról 52. § d)

⁷ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról. 114/A. § (10)

⁸ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról. 34 § (1)

előlegezte a végrehajtó költségeit), annak viselésére azonban nem kötelezhető. A Vht. 114/A. § (11) bekezdésében foglalt szabályból sem vezethető le, hogy a zálogjogosultnak kellene viselnie a költségeket, hisz a végrehajtás megszűnésére is éppen az ő költségeinek megtérülését követően kerülhet csak sor.

A bekapcsolódással érintett ügyekben az alapügy végrehajtást kérője pedig már nem végrehajtást kérő, így költségek előlegezésére és viselésére kötelezni őt sem lehet. Minderre tekintettel - mivel sem az alapügy végrehajtást kérője, sem a bekapcsolódással indult ügy végrehajtást kérője (zálogjogosult) nem kötelezhető a költségek viselésére - a Vht. 34. § (1) bekezdése szerinti főszabálynak megfelelően annak viselésére csak az adós kötelezhető.

3. A bekapcsolódással indult végrehajtás és az alapügy szoros kapcsolata

További problémát vet fel, hogy ha az alapügyet a végrehajtó már befejezte, az adós miként kényszeríthető a bekapcsolódással felmerült költségek megfizetésére. Az alapügy befejeződése esetén ugyanis az adósnak nem fűződik érdeke a bekapcsolódással indult ügyben felmerült költségek megfizetéséhez és ezen ügyben a végrehajtó a költségek behajtása érdekében nem is fogatosíthat cselekményt.

Álláspontom szerint még az alapügy megszűnése előtt a végrehajtónak minden esetben meg kell nyilatkoztatni a bekapcsolódással indult ügy végrehajtást kérőjét (zálogjogosultat), hogy a bekapcsolódással érintett költségei megtérültek-e. A fennmaradt költségek - köztük a végrehajtó díjának megfizetésére is - a végrehajtó által kiállított díjjegyzékben az adóst kell kötelezni.

A fentiekből következik, hogy az alapügy csak a bekapcsolódással érintett költségek -így a zálogjogosult költségeinek - megtérítését követően szűnhet meg. Abban az esetben, ha az alapügyre vonatkozóan végrehajtás megszüntetése iránti kérelem érkezik a végrehajtást fogatosító bírósághoz (akár úgy, hogy mind az adós, mind a végrehajtást kérő egybehangzóan kéri a megszüntetést), minden esetben nyilatkoztatni kell a zálogjogosultat a bekapcsolódással felmerült költségeinek a megtérüléséről. Ha a zálogjogosult akként nyilatkozik, hogy a bekapcsolódással indult végrehajtási ügyben felmerült költségeinek a megtérítését kéri, addig nem lehet az alapügyet megszüntetni, a bíróságnak a végrehajtás megszüntetése iránti kérelmet el kell utasítania.

A fenti álláspontot támasztja alá az is, hogy a végrehajtást foganatosító bíróság a végrehajtást köteles végzéssel megszüntetni, illetőleg korlátozni, ha ezt kívánta a végrehajtást kérő, és a megszüntetés, illetőleg korlátozás másnak a jogát nem sérti, vagy külön törvény így rendelkezik.⁹ Ha a zálogjogosult költségei nem térültek meg, az alapügy megszüntetése a zálogjogosult jogát, jogos érdekét sértené.

Befejezett a végrehajtási ügy (érdemi befejezés), ha a zálogjogosult bekapcsolódásának alapjául szolgáló végrehajtási ügy megszűnt és a zálogjogosultnak a bekapcsolódással kapcsolatos költségei az annak alapján indult végrehajtási ügyben megtérültek.¹⁰ A Vüsz. hivatkozott rendelkezése nem egyértelmű a tekintetben, hogy a bekapcsolódással kapcsolatos költségek megtérülése csak a bekapcsolódással indult ügy megszűnésének vagy az alapügy megszűnésének is feltétele-e. Álláspontom szerint utóbbi megoldás lenne indokolt és az szolgálná leginkább a bekapcsolódással felmerült költségek megtérülését. A zálogjogosulti bekapcsolódás költségeinek megtérülése - az adós önkéntes fizetését kivéve - másképp nem kényszeríthető ki, mint azzal, hogy az alapügy addig nem fejezhető be. A Vüsz. 33. § i) pontjának helyes megfogalmazása ez esetben az lehetne, hogy az alapügy és a bekapcsolódással indult ügy akkor befejezett, ha a bekapcsolódással érintett ügyben a zálogjogosult költségei megtérültek. Egészen addig, amíg nem térültek meg a zálogjogosult költségei, az alapügyet sem lehet megszüntetni, a két végrehajtási ügy osztja egymás sorsát.

4. Eltérő eljárás a jogerős döntés előtt

Másként alakul az eljárás, ha az alapügyben fennálló tartozást az adós a bekapcsolódás iránti kérelem benyújtását követően, de még a jogerős döntés meghozatala előtt megtéríti. Ebben az esetben a zálogjogosult a bekapcsolódás iránti kérelmén az illetéket már leróta és egyéb költségek (pl: ügyvédi munkadíj) is felmerülhettek.

A fenti esetre tartalmaz iránymutatást a 2013. május 9. napján tartott Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásán elfogadott álláspont. Ha az alapügyet a végrehajtó befejezte, a bíróságnak - mivel már nincs alapügy, amibe be lehetne kapcsolni a zálogjogosultat - a bekapcsolódás iránti kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítania. Ebben az esetben mérsékelt

⁹ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról. 55. § (1)

¹⁰ 1/2002. (I.17.) IM rendelet a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről (Vüsz.) 33. § i)

összegű eljárási illeték merül fel.¹¹ Az illeték, valamint a zálogjogosultnak a bekapcsolódással felmerült egyéb költségeinek a viselésére az adóst kell kötelezni.¹² Ismét utalnék arra, hogy álláspontom szerint az adós kötelezése a Vht. 34. § (1) bekezdése szerinti általános szabályból vezethető le.

Összetett kérdést vet fel azonban, hogy az alapügy egyáltalán befejezhető-e a bekapcsolódás iránti eljárás folyamatban léte alatt. A Vht. 48. § (2) bekezdése értelmében a bíróság köteles felfüggeszteni a végrehajtást a zálogjogosulti bekapcsolódás iránti kérelem beérkezését követő 3 munkanapon belül, így az alapügyet a végrehajtónak úgy kellene befejezni, hogy az közben fel van függesztve. Ha az adós az alapügyben megtéríti a követelést, a végrehajtó a költségek megfizetésére sem hívhatja fel, sőt az esetlegesen lefoglalt vagyontárgyak foglalás alóli feloldása iránt sem intézkedhet, mert a felfüggesztésre tekintettel cselekménye hatálytalan lenne. Ebből az következik, hogy az alapügy a bekapcsolódás tárgyában történő jogerős döntésig és a felfüggesztés megszűnéséig semmiképp sem fejezhető be. A bíróság azonban megteheti, hogy az előtte folyamatban lévő bekapcsolódás iránti eljárásban tájékoztatja a zálogjogosultat az alapügy követelésének megtérüléséről és felhívhatja, hogy a bekapcsolódás iránti kérelmét fenntartja-e. A kérelem visszavonása és a bekapcsolódás iránt indult eljárás megszüntetése esetén csak mérsékelt összegű eljárási illeték merül fel.¹³ Az illeték, valamint a zálogjogosultnak a bekapcsolódással felmerült egyéb költségeinek a viselésére az adóst kell kötelezni a Vht. 34. § (1) bekezdése szerinti általános szabályt alapul véve. Amennyiben a kérelmet a zálogjogosult nem vonja vissza, az eljárást folytatni kell, adott esetben a zálogjogosultat be kell kapcsolni. A felfüggesztés megszűnését követően lehet az adóst mind az alapügy, mind a bekapcsolódással indult végrehajtás költségeinek a megfizetésére felhívni és intézkedni a foglalás alóli feloldások iránt. Természetesen ezen utóbbi megoldás egy újabb eljárást és további költségeket generál, de álláspontom szerint a hatályos szabályozásból csak ez vezethető le, addig, amíg jogszabály - követve a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásán elfogadott álláspontot - nem mondja ki speciális szabályként, hogy az alapügy a felfüggesztés ellenére befejezhető.

¹¹ 1990. évi CXIII. törvény az illetékekről, 58. § (1) bekezdés f) pont

¹² Emlékeztető a 2013. május 9. napján tartott Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásáról

¹³ 1990. évi CXIII. törvény az illetékekről, 58. § (1) bekezdés f) pont

IV. Zárszó

A fenti problémák felvetéséből következik, hogy a Vht. kodifikációja során indokolt lenne a zálogjogosulti bekapcsolódásra vonatkozó szabályozás módosítása, pontosítása a végrehajtók és a bíróságok egységes gyakorlatának kialakítása érdekében. Annak ellenére, hogy az általános szabályokból levezethetőek a válaszok, a zálogjogosulti bekapcsolódás speciális szabályai között egyértelműen ki kellene mondani, hogy az alapügy a jogerős bekapcsolódás engedélyezését követően nem fejezhető be a bekapcsolódással felmerült költségek megtérüléséig. Ezzel összhangban kellene a Vüsz. 33. § i) pontját is megfogalmazni. A bekapcsolódás speciális szabályai között kellene rendelkezni arról is, hogy az alapügy megszűnése esetén a bekapcsolódással felmerült költségek megfizetésére az adóst kell kötelezni. Amennyiben a bekapcsolódás tárgyában jogerős döntés még nem született, a gyakorlatból jogszabályi szintre kellene emelni a 2013. május 9. napján tartott Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásán született álláspontot azzal a speciális megoldással, hogy az alapügy ilyenkor befejezhető.

Felhasznált irodalom jegyzéke

dr. Pestovits Ilona: Bírósági végrehajtás, Jogi szakvizsga kézikönyvek, Budapest, Novissima Kiadó, 2010.

Kiss Nikolett - Osztovits András - Pomeisl András - Villám Krisztián: A bírósági végrehajtásról szóló

1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015.

Emlékeztető a 2013. május 9. napján tartott Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásáról

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

1/2002. (I.17.) IM rendelet a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről

1990. évi CXIII. törvény az illetékekről